

Atvinnuveganefnd Alþingis

Alþingi við Austurvöll

101 Reykjavík

Sent með tölvupósti

Reykjavík 17. apríl 2023.

Efni: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um landbúnaðarstefnu til ársins 2040, 914. mál.

Samtök fyrirtækja í landbúnaði (hér eftir „SAFL“) vísa til umsagnarbeiðni atvinnuveganefndar Alþingis sem send var frá nefndasviði þann 31. mars 2023 um tillögu til þingsályktunar um landbúnaðarstefnu til ársins 2040 (hér eftir „tillagan“).

SAFL fagna því að fram sé komin tillaga til þingsályktunar um landbúnaðarstefnu til ársins 2040. Landbúnaðurinn er önnur þeirra atvinnugreina sem fylgt hefur þjóðinni frá landnámi og er grundvöllur atvinnusköpunar og byggðafestu í hinum dreifðari byggðum ásamt því að spila lykilhlutverk í fæðuöryggi þjóðarinnar og loftslagsmálum. Landbúnaðurinn hefur hins vegar glímt við margvíslegar áskoranir undanfarin ár og áratugi. Greinin á mikið undir stefnu stjórnvalda og mikilvægt er að rétta þann mikla aðstöðuhalla sem íslenskur landbúnaður býr við í samanburði við önnur ríki í Evrópu, eigi markmið landbúnaðarstefnu eftir að ganga.

SAFL höfðu áður sent inn umsögn um drög þingsályktunartillögunnar þegar þau voru kynnt í samráðsgátt þann 10. febrúar 2023 og ítreka samtökin hér með það sem fram kom í þeirri umsögn (sjá viðhengi). Í þeirri umsögn bentu SAFL á eftirfarandi atriði:

- Grundvöllur þess að markmið tillögunnar nái fram að ganga er að tryggja að frumframleiðendur, þ.e. bændur, njóti líf skjara til jafns við aðrar stéttir í þjóðfélaginu. Núverandi landbúnaðarstefna birtist í markmiðum nágildandi búvöru- og búnaðarlaga (99/1993 og 70/1998). Mörg markmiðanna sem birtast þar eiga fullt erindi í landbúnaðarstefnu fyrir Ísland.
- Mikilvægt er að huga að því að öllu birgðahaldi í tengslum við lágmarksbirgðir matvæla fylgir kostnaður og með kröfum um aukningu þar á þarf að liggja fyrir hvar sá kostnaður lendir.
- Vænlegra er að tryggja fæðuöryggi með tryggu framboði af matvælum, þ.e. að tryggja framboð nauðsynlegra aðfanga til frekari framleiðslu, s.s. olíu og fóður, fremur en að vera með miklar umframbirgðir af matvælum í geymslu hverju sinni.
- Mikilvægt er að bæta rekstrarafkomu landbúnaðarins, hvort sem er frumframleiðenda eða fyrirtækja í landbúnaði. Þegar rekstrarumhverfi afurðastöðva er með þeim hætti að þeim er gert erfitt fyrir að ná fram stærðarhagkvæmni og bæta þannig rekstrarstöðu sína er erfitt að fá fjármögnun til að ráðast í nauðsynlega endurnýjun á framleiðslulínunum og öðrum tæknibúnaði.

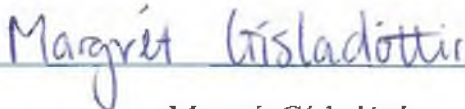
- Markmið um kolefnishlutleysi landbúnaðar sem birtist í d. lið framtíðarsýnar tillögunnar kallar á sértækt bókhald hvað landbúnaðinn varðar.
- SAFL taka sérstaklega undir lið 6.2 þar sem kveðið er á um að tryggja með löggjöf að innlendir framleiðendur hafi ekki lakara svigrúm til hagræðingar og samstarfs en í nágrannalöndum okkar sem starfa samkvæmt EES-löggjöf. Samtökin benda á að undanþágureglur eru frá samkeppnisreglum í Noregi og innan aðildarríkja ESB sem tryggja að bændur og fyrirtæki þeirra eru undanþegin tilteknum ákvæðum samkeppnislaga viðkomandi ríkja. Auk þess eru í gildi tilteknar undanþágur frá samkeppnisreglum í ESB-rétti en umræddar reglur tryggja ákveðin forgangsáhrif landbúnaðarstefnu ESB gagnvart samkeppnisreglum sambandsins.
- Raforkukostnaður gegnir mikilvægu hlutverki í uppbyggingu matvælaframleiðslu um land allt, þá sérstaklega framleiðslu í gróðurhúsum. Mikilvægt er að jafna rafmagnskostnað enn frekar til að markmið tillögunnar nái fram að ganga.
- SAFL vara við þeim hugmyndum sem koma fram undir lið 10 og snúa að breytingum á stuðningskerfi landbúnaðarins. Markmið stuðnings við landbúnað hefur allt frá upphafi verið að tryggja neytendum gott framboð af hagkvæmum matvælum sem framleidd eru af bændum sem eru tryggð sambærileg lífskjör og öðrum þegnum samfélagsins. Ef færa á stuðning við landbúnað frá framleiðslu yfir á umhverfisleg gæði án þess að bændum séu tryggðar tekjur á móti er það markmið fyrir bí.

Auk þeirra athugasemda sem koma fram í fyrri umsögn SAFL vilja samtökin benda á eftirfarandi:

Í lið 8.2 í tillögunni er lagt til að innleiða rakningarkerfi til að byggja upp tengsl bænda og neytenda auk þess sem þau nýtist í þágu matvælaöryggis. Mikilvægt er að hafa í huga að slíku rakningarkerfi fylgir aukinn kostnaður, bæði af skráningum og utanumhaldi. Mikilvægt er að það liggi skýrt fyrir mat á þeim kostnaðaráhrifum sem af slíku rakningarkerfi leiðir og hvar hann lendir.

SAFL áskilja sér rétt til að koma á framfæri frekari athugasemdum á síðari stigum. Samtökin eru reiðubúin til að funda með þingnefndinni til frekara samráðs og samtals um tillögu þess.

Fyrir hönd
Samtaka fyrirtækja í landbúnaði



Margrét Gísladóttir
framkvæmdastjóri SAFL